

สรุปภาวะเศรษฐกิจไทย (ไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2542)

อนาคตเศรษฐกิจไทยมีทิศทางที่ดีขึ้น การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของไทยนั้นนับได้ว่าเป็นผลมาจากมาตรการกระตุ้นทางการคลัง การส่งออกที่เพิ่มขึ้นพร้อมกันกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภูมิภาค และการฟื้นตัวของภาคการผลิต อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 3-4 ในปี 2542

อย่างไรก็ดีการฟื้นตัวยังคงอยู่ในขั้นเริ่มต้น จะเห็นได้จากดัชนีต่าง ๆ มีการปรับตัวแสดงให้เห็นถึงการฟื้นตัว ดัชนีการลงทุนและการบริโภคอยู่ในระดับที่ดีขึ้น แม้ว่าการลงทุนและการบริโภคในไตรมาสแรกจะหดตัวเมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันในปีที่แล้ว แต่การลงทุนและการบริโภคในไตรมาสที่ 2 กลับขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา (เมื่อปรับค่าความแปรปรวนจากฤดูกาลแล้ว)

ปริมาณการส่งออกได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 ในไตรมาสที่ 2 ของปี 2542 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันในปีที่แล้ว สินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงและสินค้าที่ผลิตจากทรัพยากรเป็นหลักของการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ขณะที่สินค้าเกษตรกรรมและประมงส่งออกลดลง สำหรับการนำเข้ายังคงมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการนำเข้า สินค้าทุนวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางในรูปเงินเหรียญ สรอ.ที่เพิ่มขึ้น บัญชีเดินสะพัดเกินดุลคงอยู่ที่ 5.5 พันล้านเหรียญ สรอ. ในช่วง 5 เดือนแรกของปี ซึ่งน้อยกว่าช่วงเวลาเดียวกันในปี 2541 อยู่ 800 ล้านดอลลาร์ สรอ.

แม้ว่าความเปราะบางต่อภายนอกจะลดลง แต่ความเสี่ยงบางประการยังคงมีอยู่ กล่าวคือ แม้ว่าหนี้ระยะสั้นลดลงประมาณ 18.3 พันล้านเหรียญ สรอ. ในเดือนพฤษภาคม 2542 หนี้รวมลดลงจาก 93.4 พันล้านเหรียญ สรอ. ในปลายปี 2540 เป็น 80.7 พันล้านในเดือนมิถุนายน 2542 ทุนสำรองระหว่างประเทศสุทธิโดยประมาณอยู่ที่ 28.8 พันล้านเหรียญ สรอ. ในกลางเดือนสิงหาคมซึ่งสูงกว่าหนี้ระยะสั้นประมาณ 18.3 พันล้านเหรียญ สรอ. แต่ยังมีปัจจัยความเสี่ยงภายนอกอื่นอีก ประกอบด้วย การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐ ฯ การฟื้นตัวค่าเช่าของญี่ปุ่น และการลดค่าเงินหยวนของจีน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถควบคุมได้

หน้าที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีอัตราลดลง แต่มาตรการเพิ่มเติมอื่น ๆ ยังจำเป็นต่อการแก้ปัญหาหนี้เสียที่ยังคงอยู่ แม้ว่ามูลค่าหุ้นธนาคารเพิ่มเป็น 2 เท่า ในช่วงครึ่งปีแรกที่ผ่านมา แต่บรรยากาศการลงทุนกลับซบเซาลงเพราะความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย และธนาคารในกำกับของรัฐมีทุนไม่เพียงพอ

ความก้าวหน้าในการปรับปรุงโครงสร้างของธุรกิจต่าง ๆ มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ยังมีภารกิจอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างนี้ในการพัฒนาคุณภาพและเร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้างจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนมากกว่าเดิม รวมทั้งการใช้ประโยชน์ของศาลล้มละลายที่ยังมีไม่มากนัก

ผลกระทบของวิกฤตการณ์ต่อสังคมยังคงมีมาก แต่น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยภาวะความยากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.3 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 12.7 ในปี 2541 รัฐบาลได้พยายามป้องกันผลกระทบจากความยากจนโดยการใช้จ่ายของรัฐบาลโดยเฉพาะในการศึกษา การให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ และการปรับปรุงกลไกจ้างงานโดยครัวเรือน

การฟื้นตัวที่ยั่งยืนต้องการการดำเนินงานของรัฐบาลในด้านสังคมและโครงสร้างอย่างเร่งด่วน ในขณะที่มีสัญญาณของการฟื้นตัวหลายอย่าง ปัจจัยสนับสนุนการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในอนาคตมีดังนี้

1) แรงผลักดันในการปรับโครงสร้างภาคการเงินและธุรกิจจะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าสัดส่วนของหนี้เสียจะไม่กลายเป็นอุปสรรคในการฟื้นตัว

2) การปฏิรูปภาครัฐฯ ต้องใช้มาตรการเน้น เน้น หลักนโยบายเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปรับปรุงการจัดการภาครัฐ การกระจายอำนาจ และความโปร่งใส

3) ประเทศไทยจะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้มั่นใจว่าการเจริญเติบโตในอนาคตนั้นจะเป็นการพัฒนาที่มาจากการขยายประสิทธิภาพในการผลิต

แม้ในปี 2541 ประชาชนเกือบ 1.1 ล้านคน จะประสบกับความยากจนอันเป็นผลมาจากวิกฤตการณ์ การฟื้นตัวแบบยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะดึงพวกเขาเหล่านี้ให้พ้นภาวะความยากจนได้ในอนาคต

เศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป : ประเทศไทยกำลังเดินทางสู่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

ดัชนีทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงสัญญาณการฟื้นตัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในไตรมาสแรกของปี 2542 แสดงถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจร้อยละ 0.9 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสแรกของปีก่อนหน้า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการณ้ไว้ว่า เศรษฐกิจน่าจะขยายตัวได้เร็วขึ้นในไตรมาสที่ 2 ภาคอุตสาหกรรมการผลิตนั้นได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในครึ่งปีแรก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์เพื่อส่งออก การปรับปรุงโครงสร้างภาคการเงินและธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว พร้อมกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ก้าวหน้าเป็นอย่างมากในเดือนมิถุนายน การบริโภคและการลงทุนปรากฏสัญญาณของการฟื้นตัวเนื่องมาจากมาตรการกระตุ้นทางการคลังครั้งที่สองที่มุ่งส่งเสริมการลงทุนในภาคเอกชน รวมทั้งการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และการท่องเที่ยวเริ่มขยายตัว

แต่การฟื้นตัวนั้นเพียงพอหรือยัง

แม้ว่าจะมีสัญญาณที่ชี้ให้เห็นถึงการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในแง่บวกดังกล่าว แต่ฐานของการเจริญเติบโตนั้นยังไม่เพียงพอ ดัชนีการลงทุนนั้นยังคงอยู่ในระดับต่ำและการบริโภคขยายตัวช้า

หนทางสู่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจนำมาซึ่งผลกระทบทางสังคม

เมื่อกระบวนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเริ่มต้นขึ้น ได้มีความกังวลว่าผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตการณ์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญต่อไป ประการแรก การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งเคยเป็นโครงข่ายรองรับทางสังคมของไทยในอดีตที่ดึงประชาชนหลายล้านคนออกจากความยากจน แต่วิกฤตการณ์ได้พลิกรูปการณ์และทำให้ดัชนีความยากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.3 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 12.7 ในปี 2541 แม้ว่าการฟื้นตัวจะเริ่มขึ้นแต่คาดว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคของประเทศยังคงไม่ดีขึ้นมากนักในระยะต่อไป ซึ่งจะทำให้จำนวนประชาชนที่จะหลุดพ้นความยากจนลดน้อยลง ประการที่สอง วิกฤตการณ์และการลดลงของรายได้ที่แท้จริงต่อหัวได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบความต้องการบริการทางสังคมจากราชการของเอกชนไปสู่บริการของรัฐ เช่น การบริการสาธารณสุข และการศึกษา ภาครัฐยังจะต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดเตรียมบริการทางสังคมอยู่อีกระยะเวลาหนึ่ง เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าจะมีโครงข่ายรองรับทางสังคมแต่ยังมีคนยากจนจำนวนหนึ่งที่หลุดออกไปและเป็นสิ่งที่พึงตระหนักไว้

ใน พ.ศ. 2541 ค่าเงินที่ลดลงอย่างมากได้แปรไปสู่การมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเกษตร ซึ่งได้บรรเทาความรุนแรงจากผลกระทบจากวิกฤตให้แก่ครอบครัวเกษตรกรในชนบท และทำให้ภาคเกษตรกรรมสามารถรองรับแรงงานที่ถูกเลิกจ้างจากในเมือง แต่มาในครึ่งหลังของปี 2541 และต้นปี 2542 นั้น ค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นจึงทำให้ความได้เปรียบจากค่าเงินบาทของราคาสินค้าเกษตรลดลงประกอบกับภาวะแล้งที่ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ อาจทำให้ภาวะความยากจนสูงขึ้นในแถบชนบทในปี 2542 นี้ นอกจากนั้นอัตราการว่างงานคาดว่า

จะสูงขึ้น บนสมมติฐานว่าการเติบโตของผลผลิตไม่เพียงพอที่จะรองรับแรงงานใหม่ในระยะสั้น แม้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงจะสามารถเติบโตในอัตราพอประมาณในอีก 3 ปีข้างหน้า แต่ก็ไม่อาจฟื้นตัวจนเทียบเท่าอัตราในระดับก่อนหน้าวิกฤต และแม้ว่าการผลิตจะมีปริมาณสูงขึ้นอย่างมากก็ตาม แรงงานจำนวนมากจะยังคงไม่มีงานทำ หรือทำงานต่ำกว่าความสามารถทำให้รายได้ที่แท้จริงของครอบครัวไทยจะลดลง

ไทยจะฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้เร็วเพียงใด

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของไทยนั้นขึ้นอยู่กับ การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าในการปรับโครงสร้างธุรกิจและภาคการเงิน และการปรับเปลี่ยนสู่กลยุทธ์การเจริญเติบโตบนพื้นฐานของการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้น อุปสงค์ทั้งภายในและภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นในการฟื้นตัว การฟื้นฟูอุปสงค์ภายในนั้นขึ้นอยู่กับว่ามาตรการกระตุ้นทางเศรษฐกิจจะสามารถฟื้นฟูความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคภายในได้มากน้อยเพียงใด การเจริญเติบโตในการลงทุนภาคเอกชนขึ้นอยู่กับ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย สินค้าส่งออกไทยประมาณร้อยละ 40 ยังพึ่งพาตลาดภายในภูมิภาค ซึ่งตลาดเหล่านี้อยู่ในภาวะชะลอตัวหรือมีความต้องการสำหรับสินค้าต่างชาติเพียงเล็กน้อย ตัวเลขการส่งออกในปี 2542 ในช่วง 2 เดือนแรกไม่ดีนัก แต่ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ท้ายที่สุด การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการเพิ่มทุนธนาคารพาณิชย์มีความจำเป็นเพื่อรักษาคุณภาพการฟื้นตัวที่จะมีขึ้นในระยะไม่กี่เดือนข้างหน้าเพื่อรับรองว่าระบบการเงินที่ดีสามารถเสริมสร้างความต้องการสินเชื่อในขณะที่การผลิตมีปริมาณสูงขึ้น

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจนี้จะยั่งยืนหรือไม่

การดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจที่ประสบผลสำเร็จมีความสำคัญยิ่งที่จะรับรองว่าการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในครั้งนี้เป็นสิ่งที่ยั่งยืน ประสิทธิภาพของการตรวจสอบภาคการเงินและกรอบโครงสร้างที่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบจะทำให้มั่นใจได้ว่าอัตราการเจริญเติบโตที่สูงนั้นจะเป็นไปอย่างยั่งยืน (และช่วยลดความเป็นไปได้ที่จะเกิดวิกฤตเช่นนี้ในอนาคต) สรุปโดยรวมก็คือ การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของภาครัฐและภาคเอกชนที่จะจัดการกับปัญหาที่ท้าทายต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด นับตั้งแต่การยกระดับของขีดความสามารถในการแข่งขันไปจนถึงการปรับปรุงโครงสร้างรองรับในด้านต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ต่อไป

